

Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника

ГІПЕРПРОСТОРИ РІМАНОВОГО МНОГОВИДУ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИМІРОМ ГАУСДОРФА

Описано топологію систем $\{HD_{>\gamma}(X)\}_{\gamma \in \Gamma}$ і $\{HD_{>\gamma}^c(X)\}_{\gamma \in \Gamma}$, де $HD_{>\gamma}(X)$ і $HD_{>\gamma}^c(X)$ - гіперпростори компактів і підконтинуумів відповідно, ріманового зв'язного n -вимірною компактного многовиду, вимір Гаусдорфа яких $> \gamma$; Γ - деяка зліченна впорядкована підмножина в $[0, n)$, $n \in \mathbb{N}$.

We describe the topology of systems $\{HD_{>\gamma}(X)\}_{\gamma \in \Gamma}$ and $\{HD_{>\gamma}^c(X)\}_{\gamma \in \Gamma}$ where $HD_{>\gamma}(X)$ and $HD_{>\gamma}^c(X)$ are hyperspaces of compacta and subcontinua respectively of the Riemannian connected n -dimensional compact manifold, the Hausdorff dimension of which is $> \gamma$; Γ is some countable ordered subset in $[0, n)$, $n \in \mathbb{N}$.

1. Вступ

Різними авторами (див. [6], [7], [10]) розглядалися гіперпростори компактів та підконтинуумів заданого виміру Лебега. У [7], наприклад, описано топологію системи гіперпросторів компактів і підконтинуумів заданого виміру Лебега у гільбертовому кубі. У [10] цей результат поширено на випадок гіперпростору зліченного нескінченного добутку невідроджених континуумів Пеано, а в [6] на випадок гіперпростору континуума Пеано, кожна відкрита підмножина якого містить множини довільного виміру Лебега.

У [11], [1] одержано відповідні результати для гіперпросторів компактів і підконтинуумів заданого виміру Гаусдорфа у скінченно-вимірному кубі. Нашою метою є поширити останні результати на випадок гіперпростору ріманового зв'язного многовиду.

Статтю організовано наступним чином. У розділі 2 наведено необхідні означення і факти з загальної топології та теорії поглинаючих систем. Розділ 3 присвячено побудові модельної поглинаючої системи у гільбертовому кубі. У 4-му розділі розглядаються системи гіперпросторів компактів та континуумів відповідно, заданого виміру Гаусдорфа у n -вимірному зв'язному компактному рімановому многовиді у випадку, коли значення виміру Гаусдорфа пробігає зліченну підмножину в $[0, n)$, що належить означено-

му у другому розділі класу злічених множин $\mathcal{C}$. Основний результат статті, який полягає у описі топології таких систем, висвітлює теорема 2 розділу 5.

2. Позначення і попередні відомості

Типову метрику позначаємо через d . Через $\text{diam}(A)$ позначаємо діаметр підмножини A у метричному просторі. Для довільного покриття $\mathcal{U}$ метричного простору означимо $\text{mesh}(\mathcal{U})$ як $\sup\{\text{diam}(U) \mid U \in \mathcal{U}\}$. Для $x \in X$ і $\varepsilon > 0$ множина $O_\varepsilon(x) = \{y \in X \mid d(x, y) < \varepsilon\}$ є відкритою ε -кулею з центром в x . Якщо не зазначено інше, то всі простори, які ми розглядаємо є сепарабельними, метризованими, а всі відображення - неперервними.

Як звичайно, через $\mathbb{I}$ позначаємо інтервал $[0, 1]$, $\mathbb{I}^k$ - k -вимірний куб. Далі $\mathbb{N}$, $\mathbb{Q}$, $\mathbb{R}$ - простори всіх натуральних, раціональних і дійсних чисел відповідно. Через $\aleph_0$ позначаємо потужність множини $\mathbb{N}$.

Конус $\text{con}(K)$ над компактом K - це фактор-простір, отриманий за допомогою отождоження підмножини $K \times \{0\}$ множини $K \times \mathbb{I}$ і одноточкової множини. Позначаємо $[x, t]$ образ у конусі $\text{con}(K)$ точки (x, t) множини $K \times \mathbb{I}$ і ω - вершину конуса $\text{con}(K)$.

Позначимо через $\mathcal{C}$ клас всіх злічених лінійно впорядкованих множин Γ , що задовольняють одну з наступних умов:

- 1) Γ – цілком впорядкована множина;
- 2) похідна скінченного порядку множини Γ – порожня множина;
- 3) Γ – порядково ізоморфна множині раціональних чисел $\mathbb{Q}$.

Через Q позначаємо гільбертів куб, $Q = \prod_{i=1}^{\infty} [-1, 1]_i$. Клас абсолютних околівих ре-трактів позначаємо через ANR . Замкнена підмножина A простору $X \in ANR$ називається Z -множиною в X якщо для кожного неперервного відображення $\varepsilon: X \rightarrow (0, \infty)$ існує відображення $f: X \rightarrow X \setminus A$ яке є ε -близьким до тотожного в сенсі, що $d(x, f(x)) < \varepsilon(x)$, для кожного $x \in X$. Вкладення $g: Y \rightarrow X$ називається Z -вкладенням якщо його образ $g(Y)$ є Z -множиною в X . Через s позначаємо *псевдовнутрішність* гільбертового куба Q , $s = \prod_{i=1}^{\infty} (-1, 1)_i$, а через $B(Q)$ - його *псевдомежу*, $B(Q) = Q \setminus s$.

2.1. Гіперпростори. Нехай X - метричний простір. *Гіперпростором* простору X є простір $\text{exp } X$, що складається з усіх непорожніх компактних підмножин простору X і який ми розглядаємо з топологією В'єторіса. База цієї топології складається з множин

$$\langle V_1, \dots, V_n \rangle = \left\{ A \in \text{exp } X \mid A \subset \bigcup_{i=1}^n V_i, A \cap V_i \neq \emptyset \text{ для кожного } i \right\},$$

де множини $V_1, \dots, V_n$ пробігають топологію простору X . Топологія В'єторіса породжується метрикою Гаусдорфа d_H ,

$$d_H(A, B) = \inf \{ \varepsilon > 0 \mid A \subset O_\varepsilon(B), B \subset O_\varepsilon(A) \}$$

Через $\text{exp}_c(X)$ позначимо підпростір простору $\text{exp}(X)$, який складається з усіх підконтинуумів простору X . Для $n \in \mathbb{N}$, позначимо через $\text{exp}_n(X)$ підпростір простору $\text{exp}(X)$, що складається з усіх множин потужності $\leq n$. Нехай $\text{exp}_\omega(X) = \cup \{ \text{exp}_n(X) \mid n \in \mathbb{N} \}$.

Нехай X – континуум Пеано. Позначимо через $\mathcal{A}(X)$ підпростір простору $\text{exp}_c(X)$, елементами якого є підконтинууми простору X , котрі є скінченим об'єднанням дуг (можливо вироджених). Зауважимо, що підконтинуум континууму $Y \in \mathcal{A}(X)$ не завжди належить $\mathcal{A}(X)$.

2.2. Вимір Гаусдорфа. Нехай X - повний сепарабельний метричний простір, F - компактна непорожня підмножина в X і s - довільне невід'ємне дійсне число. Для $\varepsilon > 0$ означимо

$$\mathcal{H}_\varepsilon^s(F) = \inf_B \sum_{B \in \mathcal{B}} (\text{diam } B)^s,$$

де інфімум береться по всіх покриттях $\mathcal{B}$ множини F , для яких $\text{mesh}(\mathcal{B}) < \varepsilon$.

Нехай $\mathcal{H}^s(F) = \lim_{\varepsilon \rightarrow 0} \mathcal{H}_\varepsilon^s(F)$. Існує єдине дійсне число s_0 , *вимір Гаусдорфа* множини F , таке, що $\mathcal{H}^s(F) = \infty$ для $0 \leq s < s_0$ і $\mathcal{H}^s(F) = 0$ для $s_0 < s < \infty$. Позначаємо цей факт як $\dim_H(F) = s_0$. Детальніше дивитись, наприклад [9], [8].

Твердження 1 (див. [11]). Нехай X - повний сепарабельний метричний простір. Для кожного $\alpha \geq 0$ множина $HD_{\leq \alpha}(X) = \{ A \in \text{exp}(X) \mid \dim_H(A) \leq \alpha \}$ є G_δ -підмножиною в $\text{exp}(X)$.

Нехай X - повний сепарабельний метричний простір. Позначимо для довільного $\alpha \in \mathbb{R}_+$ через $HD_{> \alpha}(X)$ (відповідно, $HD_{\geq \alpha}^c(X)$) - множину всіх непорожніх компактів (континуумів) в X , вимір Гаусдорфа яких $> \alpha$. Тобто $HD_{> \alpha}(X) = \{ A \in \text{exp}(X) \mid \dim_H(A) > \alpha \}$ (відповідно $HD_{\geq \alpha}^c(X) = \{ A \in \text{exp}_c(X) \mid \dim_H(A) > \alpha \}$).

2.3. Поглинаючі системи. Нагадаємо коротко деякі означення з теорії поглинаючих систем; детальніше дивитися також [12], [10], [3], [4].

Нехай Γ - впорядкована множина і $\mathcal{M}_\gamma$ - клас метричних просторів для $\gamma \in \Gamma$. Позначимо $\mathcal{M}_\Gamma = \{ \mathcal{M}_\gamma \}_{\gamma \in \Gamma}$. $\mathcal{M}_\Gamma$ -системою у просторі X називається набір підмножин $\{ \mathcal{A}_\gamma \}_{\gamma \in \Gamma}$ простору X , що зберігає порядок індексів і такий, що $\mathcal{A}_\gamma \in \mathcal{M}_\gamma$ для кожного γ .

M_Γ -система $\mathfrak{X} = \{X_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ в $X \in ANR$ називається *сильно M_Γ -універсальною* в X якщо для кожної M_Γ -системи $\{A_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ в Q , кожне відображення $f: Q \rightarrow X$, що звужується до Z -вкладення на деякій компактній підмножині K в Q можна наблизити Z -вкладенням $g: Q \rightarrow X$ так, що $g|_K = f|_K$ і для кожного $\gamma \in \Gamma$ виконується рівність $g^{-1}(X_\gamma) \setminus K = A_\gamma \setminus K$.

M_Γ -система $\mathfrak{X}$ називається *M_Γ -поглинаючою* в X якщо множина $\bigcup_{\gamma \in \Gamma} X_\gamma$ міститься в σ -компактній σ - Z -множині простору X і $\mathfrak{X}$ є сильно M_Γ -універсальною в X .

Через $\mathcal{F}_\sigma$ позначаємо клас σ -компактних просторів.

Твердження 2 ([12], с.347). *Псевдомержа $B(Q)$ гільбертового куба $Q \in \mathcal{F}_\sigma$ -поглинаючою множиною в Q .*

Ми розглядаємо спеціальний випадок, коли система $\mathfrak{X}$ є спадною (тобто множина Γ впорядкована відношенням $\geq$), і всі класи M_γ співпадають з класом $\mathcal{F}_\sigma$. У цій ситуації вживаємо термін $\mathcal{F}_\sigma$ -поглинаюча система.

3. Деякі злічені $\mathcal{F}_\sigma$ -поглинаючі системи в $Q^{\aleph_0}$

Нехай Γ – довільна зліченна впорядкована множина. Означимо дві послідовності підмножин в Q^Γ наступним чином:

для довільного $\gamma \in \Gamma$ нехай

$$Y_\gamma = \prod_{\gamma' < \gamma} Q_{\gamma'} \times \prod_{\gamma' \geq \gamma} s_{\gamma'}$$

і

$$X_\gamma = Q^\Gamma \setminus Y_\gamma = \bigcup_{\gamma' \geq \gamma} \left(\prod_{\gamma'' \neq \gamma'} Q_{\gamma''} \times B(Q)_{\gamma'} \right).$$

Послідовність $\{Y_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ є зростаючою G_δ -послідовністю в Q^Γ і відповідно $\{X_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ – спадною $\mathcal{F}_\sigma$ -послідовністю в Q^Γ . Позначимо $X_\Gamma = \bigcap_{\gamma \in \Gamma} X_\gamma$. Очевидно, $X_\Gamma = \{x \in Q^\Gamma \mid$

нескінченна кількість x_i належить до $B(Q)\}$.

Твердження 3. *Послідовність $\{X_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ є сильно $\mathcal{F}_\sigma$ -універсальною в Q^Γ .*

Доведення. Нехай $\delta: \Gamma \rightarrow \mathbb{N}$ – бієкція. Для кожного $\gamma \in \Gamma$, нехай ρ_γ – метрика, що породжує топологію на Q , обмежена числом $2^{-\delta(\gamma)}$. Означимо для довільних $x, y \in Q^\Gamma$

$$d(x, y) = \sup\{\rho_\gamma(x_\gamma, y_\gamma) \mid \gamma \in \Gamma\}.$$

Легко перевірити, що означена таким чином функція $d: Q^\Gamma \times Q^\Gamma \rightarrow [0, \infty)$ є метрикою. Зауважимо, що d – неперервна, оскільки ми розглядаємо Q^Γ з топологією добутку і функції ρ_γ є неперервними на $Q_\gamma \times Q_\gamma$. Тому метрика d породжує топологію простору Q^Γ (див., напр., [12], с.478).

Розглянемо відображення $f: Q \rightarrow Q^\Gamma$, що є Z -вкладенням на деякому компакт $K \subseteq Q$ і спадну послідовність $\{A_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ σ -компактних підмножин в Q . Можемо припустити, що $f \in Z$ -вкладенням (див. [12], с.328). Запишемо $Q \setminus K$ як об'єднання послідовності $\{F_i\}_{i=1}^\infty$ компактів, де $F_i \subseteq \text{int}(F_{i+1})$ для кожного i і $F_0 = \emptyset$. Нехай $\varepsilon > 0$ і $\varepsilon_i = \min\{\frac{\varepsilon}{2^i}, \frac{1}{2}d(f[K], f[F_i])\}$ для кожного i . Для довільного $\gamma \in \Gamma$ розглянемо відповідну компоненту $f_\gamma: Q \rightarrow Q$ відображення f . Побудуємо послідовність $\alpha_i: Q \rightarrow Q$, $i = 0, 1, 2, \dots$ неперервних відображень таку, що для кожного i

- (1) $\hat{\rho}_\gamma(\alpha_i, \alpha_{i-1}) < \varepsilon_i$, $\alpha_i|_{F_{i-1}} = \alpha_{i-1}|_{F_{i-1}}$;
- (2) $\alpha_i|_{Q \setminus F_{i+1}} = f_\gamma|_{Q \setminus F_{i+1}}$ і $\alpha_i|_{F_i} \in Z$ -вкладенням;
- (3) $\alpha_i^{-1}[B(Q)] = A_\gamma \cap F_i$.

Нехай $\alpha_0 = f_\gamma$. Припустимо, що α_i побудоване. Оскільки $B(Q) \in \mathcal{F}_\sigma$ -поглинаючою множиною в Q (див. твердження 2), існує Z -вкладення $\beta: F_{i+1} \rightarrow Q$, близьке до $\alpha_i|_{F_{i+1}}$ таке, що $\beta|_{F_i} = \alpha_i|_{F_i}$ і $\beta^{-1}[B(Q)] = A_\gamma \cap F_{i+1}$. Оскільки $Q \in AR$, можемо продовжити β до відображення $\alpha_{i+1}: Q \rightarrow Q$ такого, що $\alpha_{i+1}|_{Q \setminus F_{i+2}} = f_\gamma|_{Q \setminus F_{i+2}}$ і α_{i+1} є достатньо близьким до α_i .

Послідовність відображень $\{\alpha_i\}_{i \in \mathbb{N}}$, очевидно, є фундаментальною, а отже збіжною

(оскільки Q - компакт), тому відображення

$$g_\gamma = \lim_{i \rightarrow \infty} \alpha_i$$

є неперервним. Побудоване таким чином відображення g_γ задовольняє наступні властивості:

$$(4) \hat{\rho}_\gamma(g_\gamma, f_\gamma) < \varepsilon;$$

$$(5) \text{ якщо } x \in F_{i+1} \setminus F_i \text{ то } \rho_\gamma(g_\gamma(x), f_\gamma(x)) < d(f[K], f[F_{i+1}]);$$

$$(6) g_\gamma|_K = f_\gamma|_K, \quad g_\gamma|_{F_i} \in Z\text{-вкладенням для кожного } i;$$

$$(7) g_\gamma^{-1}[B(Q)] \setminus K = \mathcal{A}_\gamma \setminus K.$$

Означимо $g = (g_\gamma)_{\gamma \in \Gamma} : Q \rightarrow Q^\Gamma$. Зауважимо, що g - ін'єктивне, а отже є вкладенням. Множина $g[Q]$ міститься в σZ -множині

$$f[K] \cup \bigcup_{i=0}^{\infty} \left(\prod_{\gamma \neq \gamma'} Q_\gamma \times g_{\gamma'}[F_i] \right)$$

і тому є Z -множиною. Відображення f і g ε -близькі і $f|_K = g|_K$.

Нехай $x \in Q \setminus K$. Якщо $x \in \mathcal{A}_\gamma$ для деякого γ , то, за побудовою, $g_{\gamma'}(x) \in B(Q)$ для $\gamma' \leq \gamma$, тобто $(g(x))_\gamma \in B(Q)$, а звідси випливає, що $g(x) \in X_\gamma$. З іншого боку, якщо $g(x) \in X_\gamma$ для деякого $\gamma \in \Gamma$, то $g_{\gamma'} \in B(Q)$ для деякого $\gamma' \geq \gamma$, а тому $x \in \mathcal{A}_{\gamma'} \subseteq \mathcal{A}_\gamma$. $\square$

Розглянемо псевдомежу $B(Q)$ гільбертового куба Q . Вона є $\mathcal{F}_\sigma$ -поглинаючою множиною в Q за твердженням 2. Оскільки топологічний клас просторів $\mathcal{F}_\sigma$ замкнений відносно скінченних перетинів, то, використавши твердження 3, отримуємо

Наслідок 1. *Послідовність $\{X_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ є $\mathcal{F}_\sigma$ -поглинаючою в Q^Γ . Крім того, X_Γ є $\mathcal{F}_{\sigma\delta}$ -поглинаючою множиною в Q^Γ .*

4. Поглинаючі системи ріманового зв'язного многовиду, пов'язані з виміром Гаусдорфа

Нехай Γ довільна зліченна множина класу $\mathcal{C}$. Розглянемо системи гіперпросторів

компактів і континуумів, пов'язаних з виміром Гаусдорфа

$$\{HD_{>\gamma}(X)\}_{\gamma \in \Gamma}, \quad \{HD_{>\gamma}^c(X)\}_{\gamma \in \Gamma}$$

в гіперпросторі (компактів і континуумів відповідно) простору X .

Метою цього розділу є доведення наступної теореми

Теорема 1. *Нехай $n \in \mathbb{N}$, X - n -вимірний компактний зв'язний рімановий многовид і Γ - довільна зліченна впорядкована множина з класу $\mathcal{C}$.*

(1) *Для $\Gamma \subset [0, n)$, система $\{HD_{>\gamma}(X)\}_{\gamma \in \Gamma}$ є $\mathcal{F}_\sigma$ -поглинаючою в $\text{exp}(X)$;*

(2) *Для $n \geq 2$ і $\Gamma \subset [1, n)$, система $\{HD_{>\gamma}^c(X)\}_{\gamma \in \Gamma}$ є $\mathcal{F}_\sigma$ -поглинаючою в $\text{exp}_c(X)$.*

Використовуючи основні факти з теорії поглинаючих систем, для доведення цієї теореми нам потрібно перевірити наступні умови:

(I) *множина $HD_{>\gamma}(X)$ є $\mathcal{F}_\sigma$ -множиною в просторі $\text{exp}(X)$ для кожного $\gamma \in [0, n)$ і, відповідно, множина $HD_{>\gamma}^c(X)$ є $\mathcal{F}_\sigma$ -множиною в просторі $\text{exp}_c(X)$ для кожного $\gamma \in [1, n)$;*

(II) *множина $\bigcup_{\gamma \in \Gamma} HD_{>\gamma}(X)$ міститься в деякій σ -компактній σZ -множині простору $\text{exp}(X)$ і, відповідно, множина $\bigcup_{\gamma \in \Gamma} HD_{>\gamma}^c(X)$ міститься у деякій σ -компактній σZ -множині простору $\text{exp}_c(X)$;*

(III) *системи $\{HD_{>\gamma}(X)\}_{\gamma \in \Gamma}$ та $\{HD_{>\gamma}^c(X)\}_{\gamma \in \Gamma}$ є сильно $\mathcal{F}_\sigma$ -універсальними в просторах $\text{exp}(X)$ та $\text{exp}_c(X)$ відповідно.*

Доведення теореми 1. Перевіримо виконання умов (I)-(III).

Умова (I), для множини $HD_{>\gamma}(X)$ випливає з твердження 1. Оскільки $HD_{>\gamma}^c(X) = \text{exp}_c(X) \cap HD_{>\gamma}(X)$, то

множина $HD_{>\gamma}^c(X)$ є $\mathcal{F}_\sigma$ -множиною в просторі $\text{exp}_c(X)$.

Умова (II). Досить перекоонатися, що множини $HD_{>0}(X)$ та $HD_{>1}^c(X)$ є σZ -множинами в просторах $\text{exp}(X)$ та $\text{exp}_c(X)$ відповідно. З умови (I) випливає, що множини $HD_{>0}(X)$ та $HD_{>1}^c(X)$ є $\mathcal{F}_\sigma$ -множинами в просторах $\text{exp}(X)$ та $\text{exp}_c(X)$ відповідно. На підставі властивостей виміру Гаусдорфа (див. [9], [8]) отримуємо включення $HD_{>0}(X) \subseteq \text{exp}(X) \setminus \text{exp}_\omega(X)$ та $HD_{>1}^c(X) \subseteq \text{exp}_c(X) \setminus \mathcal{A}(X)$. Множина $\text{exp}(X) \setminus \text{exp}_\omega(X)$ гомотопійно нехтувана в $\text{exp}(X)$ (див. [3]), а множина $\text{exp}_c(X) \setminus \mathcal{A}(X)$ гомотопійно нехтувана в $\text{exp}_c(X)$ (див. [6]) тому, можемо стверджувати, що множини $HD_{>0}(X)$ і $HD_{>1}^c(X)$ є σZ -множинами в просторах $\text{exp}(X)$ та $\text{exp}_c(X)$ відповідно.

Для доведення умови (III) нам будуть потрібні деякі технічні результати, які ми розглядаємо далі.

4.1. Допоміжні побудови.

Лема 1. *Якщо $n \in \mathbb{N}$, $\Gamma \subset [0, n)$ – злічена цілком впорядкована множина, $\{\mathcal{A}_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ – спадна послідовність σ -компактних підмножин в Q і V – δ -окіл нуля в $\mathbb{R}^n$ для деякого фіксованого $\delta > 2\sqrt{n}$, то існує неперервне відображення $\xi: Q \rightarrow \text{exp}(V)$ для якого виконуються наступні умови:*

$$(1) \xi^{-1}(HD_{>\gamma}(V)) = \mathcal{A}_\gamma \text{ для кожного } \gamma \in \Gamma;$$

$$(2) \text{якщо } x, x' \text{ довільні дві точки в } Q \text{ і } F, F' \text{ довільні скінченні підмножини у } V \text{ такі, що } \xi(x) \cup F = \xi(x') \cup F', \text{ тоді } x = x';$$

$$(3) \text{для кожного } x \in Q, \xi(x) \text{ – нескінченна множина.}$$

Доведення. Розглянемо послідовність компактних підмножин $\{B_i\}_{i=1}^\infty$ у V , яка збігається до точки $y_0 = (1, 1, \dots, 1)$,

означену наступним чином:

$$\begin{aligned} B_1 &= \frac{1}{2}\mathbb{I}^n; \\ B_2 &= \frac{1}{2^2}\mathbb{I}^n + \frac{1}{2}y_0; \\ &\dots \\ B_k &= \frac{1}{2^k}\mathbb{I}^n + \left(\frac{1}{2} + \dots + \frac{1}{2^{k-1}}\right)y_0, \\ &\dots \end{aligned}$$

Легко бачити, що B_i – це зменшені копії куба $\mathbb{I}^n$, розташовані по його діагоналі.

Для довільного $i \in \mathbb{N}$ через β_i позначимо гомеоморфізм, що є відображенням подібності, для якого $\beta_i(\mathbb{I}^n) = B_i$. Зазначимо, що відображення подібності не змінює виміру Гаусдорфа множини.

Для кожного $i \in \mathbb{N}$ нехай α_i деяке вкладення відрізка $[-1, 1]$ в B_i . Для кожного $x \in Q$, $x = (x_i)_{i=1}^\infty$ нехай $\hat{x} \in Q$ – точка, означена наступним чином:

$$\hat{x} = (\underbrace{x_1}, \underbrace{x_1, x_2}, \underbrace{x_1, x_2, x_3}, \underbrace{x_1, x_2, x_3, x_4}, \dots).$$

Означимо відображення $\mu: Q \rightarrow \text{exp}(V)$ за допомогою формули

$$\mu(x) = \bigcup_{i=1}^\infty \alpha_i(\hat{x}_i) \cup \{y_0\}.$$

Очевидно, що для кожного $x \in Q$, множина $\mu(x)$ є компактною підмножиною у V . З іншого боку, множина $\mu(x)$ є зліченною підмножиною простору V , отже, $\dim_H(\mu(x)) = 0$.

Нехай $\Gamma \subset [0, n)$ довільна злічена цілком впорядкована множина, $i: \Gamma \times \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N}$ – бієкція і позначимо $N_\gamma = \{i(\gamma, j) \mid j \in \mathbb{N}\}$ для кожного $\gamma \in \Gamma$. Тоді $i(\gamma, p)$ p -ий елемент множини N_γ . Нехай $\{\mathcal{A}_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ спадна послідовність σ -компактних підмножин в Q . Для кожного $\gamma \in \Gamma$ запишемо $\mathcal{A}_\gamma = \bigcup_{p=1}^\infty A_\gamma^p$, де A_γ^p компактні підмножини в Q .

Оскільки множина Γ цілком впорядкована, можемо стверджувати, що для кожного $\gamma \in \Gamma$, існує елемент $\gamma' \in \Gamma \cup \{n\}$ який безпосередньо слідує за γ в $\Gamma \cup \{n\}$. Для кожного $\gamma \in (0, n]$ існує множина $C \in \text{exp}(\mathbb{I}^n) \subset \text{exp}(V)$ така, що $\dim_H(C) = \gamma$. Для $\gamma \in \Gamma$

та $p \in \mathbb{N}$, нехай множина $C_{i(\gamma,p)} \in \text{exp}(\mathbb{I}^n)$ така, що $\dim_H(C_{i(\gamma,p)}) = \gamma'$, де γ' слідує за γ в $\Gamma \cup \{n\}$.

Множина $\bar{V}$ – континуум Пеано. Тому $\text{exp}(\bar{V}) \setminus \text{exp}_\omega(\bar{V})$ гомотопійно нехтувана у просторі $\text{exp}(\bar{V})$, тобто множина $\text{exp}_\omega(\bar{V})$ гомотопійно щільна у просторі $\text{exp}(\bar{V})$. Оскільки правильною є рівність $\text{exp}_\omega(V) = \text{exp}_\omega(\bar{V}) \cap \text{exp}(V)$ і множина $\text{exp}(V)$ відкрита у просторі $\text{exp}(\bar{V})$, то можемо стверджувати, що множина $\text{exp}_\omega(V)$ гомотопійно щільна у просторі $\text{exp}(V)$ або, що те саме, множина $\text{exp}(V) \setminus \text{exp}_\omega(V)$ гомотопійно нехтувана в $\text{exp}(V)$ (детальніше див., наприклад, [10], [3]). Тому, використовуючи означення гомотопійної нехтуваності, ми можемо побудувати неперервне відображення $\eta_i : \mathbb{I} \rightarrow \text{exp}(V)$ таке, що $\eta_i(0) = C_i$ і $\eta_i((0, 1]) \subseteq \text{exp}_\omega(V)$.

Легко бачити, що формула

$$\varphi(x) = \{y_0\} \cup \bigcup_{\gamma \in \Gamma} \bigcup_{p=1}^{\infty} \beta_{i(\gamma,p)}(\eta_{i(\gamma,p)}(d(x, A_\gamma^p)))$$

означає неперервне відображення простору Q в $\text{exp}(V)$.

Тепер означимо відображення $\xi : Q \rightarrow \text{exp}(V)$ наступною формулою:

$$\xi(x) = \varphi(x) \cup [\mu(x) + y_0].$$

Якщо $x \in \mathcal{A}_\gamma$, нехай p такий номер, що A_γ^p містить x . В такому випадку $d(x, A_\gamma^p) = 0$, і $\varphi(x) \supset C_{i(\gamma,p)}$, де $\dim_H(C_{i(\gamma,p)}) = \gamma'$. Оскільки $\xi(x) \supset \varphi(x)$, то

$$\dim_H(\xi(x)) \geq \dim_H(C_{i(m,p)}) = \gamma'$$

Оскільки, за побудовою, $\gamma' > \gamma$, то для $x \in \mathcal{A}_\gamma$, $\xi(x) \in HD_{>\gamma}(V)$. Якщо $x \notin \mathcal{A}_\gamma$, то $x \notin \mathcal{A}_{\gamma_1}$ для кожного $\gamma_1 \geq \gamma$, тобто $d(x, A_{\gamma_1}^p) > 0$ для $\gamma_1 \geq \gamma$ і $p \geq 1$. Таким чином, множина $\eta_{i(\gamma_1,p)}(d(x, A_{\gamma_1}^p))$ є скінченною, якщо $\gamma_1 \geq \gamma$; оскільки $\dim_H(\eta_{i(\gamma_1,p)}(d(x, A_{\gamma_1}^p))) \leq \gamma$ для означених вище γ_1 і p , множина $\varphi(x)$ є об'єднанням зліченної кількості множин, вимір Гаусдорфа яких не перевищує γ , тому $\dim_H(\varphi(x)) \leq \gamma$ (за властивістю виміру Гаусдорфа, див. [8], [9]). Оскільки,

$\dim_H(\mu(x)) = 0$, то, очевидно, $\dim_H(\xi(x)) \leq \gamma$. Це означає, що для $x \notin \mathcal{A}_\gamma$, $\xi(x) \notin HD_{>\gamma}(V)$. Таким чином, $\xi^{-1}(HD_{>\gamma}(V)) = \mathcal{A}_\gamma$.

Тепер доведемо умову (2). Зауважимо спочатку, що відображення $\mu(x)$ є ін'єктивним. Нехай, для деяких скінченних підмножин F, F' простору V і деяких елементів x, x' в Q виконується рівність $\xi(x) \cup F = \xi(x') \cup F'$. Оскільки F і F' скінченні множини, ми можемо знайти $\varepsilon > 0$ таке, що

$$O_\varepsilon(2y_0) \cap (\xi(x) \cup F) = O_\varepsilon(2y_0) \cap (\mu(x) + y_0)$$

і, відповідно,

$$O_\varepsilon(2y_0) \cap (\xi(x') \cup F') = O_\varepsilon(2y_0) \cap (\mu(x') + y_0).$$

Оскільки координати точки x зустрічаються нескінченну кількість разів в координатах точки $\hat{x}$, що також є правильним для точки x' , легко бачити, що $x = x'$.

Виконання умови (3) очевидне. $\square$

Лема 2. Якщо $n \geq 2$, $\Gamma \subset [1, n)$ – зліченна цілком впорядкована множина, $\{\mathcal{A}_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ – спадна послідовність σ -компактних підмножин простору Q , V – δ -окіл нуля в $\mathbb{R}^n$ для деякого фіксованого $\delta > 2\sqrt{n}$, континуум $D \in \mathcal{A}(V)$ такий, що $\mathbf{0} \in D$, то існує неперервне відображення $\xi : Q \rightarrow \text{exp}_c(V)$ яке задовольняє наступні умови:

- (1) $\xi^{-1}(HD_{>\gamma}^c(V)) = \mathcal{A}_\gamma$ для кожного $\gamma \in \Gamma$;
- (2) для кожного $x \in Q$, $x \neq \mathbf{0}$ і кожного континууму D' для якого $\mathbf{0} \in D' \subset D$, $D' \cup \xi(x) \notin \mathcal{A}(V)$;
- (3) якщо x, x' довільні дві точки простору Q і L, L' два підконтинууми простору V для яких $L \cup L' \subset D$ і $\xi(x) \cup L = \xi(x') \cup L'$, то $x = x'$.

Доведення. Для кожного $x \in Q$, $x = (x_i)_{i=1}^\infty$ нехай $\hat{x} \in Q$ – точка, означена наступним чином:

$$\hat{x} = (\underbrace{x_1}, \underbrace{x_1, x_2}, \underbrace{x_1, x_2, x_3}, \underbrace{x_1, x_2, x_3, x_4}, \dots).$$

Означимо $R : Q \rightarrow \text{exp}_c(V)$ за допомогою формули:

$$R(x) = [0, 1] \times \{0\} \cup \bigcup_{n=1}^{\infty} \left\{ 1 - \frac{1}{2^n} \right\} \times \left\{ \begin{array}{l} [0, \frac{\hat{x}_n}{2^n}], \hat{x}_n \geq 0; \\ [\frac{\hat{x}_n}{2^n}, 0], \hat{x}_n \leq 0. \end{array} \right.$$

Для всіх $x, y \in V$ через $\overline{xy}$ позначимо відрізок у V , що з'єднує x і y . Крім того, для $x, y \in V$ і $r \in [0, \infty)$ нехай

$$l(x, y, r) = \{p \in \overline{xy} \mid d(p, \{x, y\}) \leq r\}.$$

Нехай $\Gamma \subset [1, n]$ довільна зліченна цілком впорядкована множина, $i : \Gamma \times \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N}$ – бієкція і позначимо $N_\gamma = \{i(\gamma, j) \mid j \in \mathbb{N}\}$ для кожного $\gamma \in \Gamma$. Тоді $i(\gamma, p)$ p -ий елемент множини N_γ . Зафіксуємо спадну послідовність σ -компактних підмножин $\{A_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ в Q . Для кожного $\gamma \in \Gamma$ запишемо $A_\gamma = \bigcup_{p=1}^{\infty} A_\gamma^p$, де A_γ^p компактні підмножини в Q .

Оскільки множина Γ цілком впорядкована, можемо стверджувати, що для кожного $\gamma \in \Gamma$, існує елемент $\gamma' \in \Gamma \cup \{n\}$ який безпосередньо слідує за γ в $\Gamma \cup \{n\}$. Не важко показати (див., наприклад, [1]), що для кожного $\gamma \in (1, n]$ існує множина $C \in \text{exp}_c(\mathbb{I}^n) \subset \text{exp}_c(V)$ така, що $\dim_H(C) = \gamma$ і $\{(0, 0, \dots, 0), (1, 0, \dots, 0)\} \subset C$. Для $\gamma \in \Gamma$ та $p \in \mathbb{N}$, нехай множина $C_{i(\gamma, p)} \in \text{exp}_c(\mathbb{I}^n)$ така, що $\dim_H(C_{i(\gamma, p)}) = \gamma'$, де γ' слідує за γ в $\Gamma \cup \{n\}$.

З міркувань, аналогічних до наведених в доведенні леми 1, маємо, що множина $\text{exp}(V) \setminus \text{exp}_\omega(V)$ є гомотопійно нехтуваною у просторі $\text{exp}(V)$, тому ми можемо побудувати неперервне відображення $\varphi_i : \mathbb{I} \rightarrow \text{exp}(V)$ таке, що $\varphi_i(0) = C_i$, $\varphi_i((0, 1]) \subseteq \text{exp}_\omega(V)$, $d_H(\varphi_i(0), \varphi_i(t)) \leq t$ і $\{(0, 0, \dots, 0), (1, 0, \dots, 0)\} \subset \varphi_i(t)$ для кожного $t \in \mathbb{I}$.

Для всіх $\gamma \in \Gamma$, $p \in \mathbb{N}$ і $x \in Q$ нехай

$$T_{i(\gamma, p)}(x) = \begin{cases} \varphi_{i(\gamma, p)}(d(x, A_\gamma^p)), & \text{якщо } d(x, A_\gamma^p) = 0; \\ \bigcup_{a, b \in \varphi_{i(\gamma, p)}(d(x, A_\gamma^p))} l(a, b, d(x, A_\gamma^p)), & \text{якщо } d(x, A_\gamma^p) > 0. \end{cases}$$

Розглянемо послідовність компактних підмножин $\{B_i\}_{i=1}^{\infty}$ простору $\mathbb{R}^n$, що збіга-

ється до точки $(1, 0, \dots, 0)$, означену наступним чином:

$$\begin{aligned} B_1 &= \frac{1}{2} \mathbb{I}^n; \\ B_2 &= \frac{1}{2^2} \mathbb{I}^n + \frac{1}{2} y_0; \\ &\dots \\ B_k &= \frac{1}{2^k} \mathbb{I}^n + \left(1 - \frac{1}{2^{k-1}}\right) y_0; \\ &\dots \end{aligned}$$

де $y_0 = (1, 0, \dots, 0)$.

Нехай $\beta_i : \mathbb{I}^n \rightarrow B_i$ – гомеоморфізм, що є відображенням подібності. Нехай $D \in \mathcal{A}(V)$ – довільний підконтинуум у V , що є скінченним об'єднанням дуг, заданий умовою леми. В такому разі, ми можемо знайти відображення подібності $\nu : V \rightarrow V$, що є комбінацією стиску і повороту відносно початку координат, для якого $\nu((2, 0, \dots, 0)) \in V \setminus D$. Зауважимо, що таке відображення не змінює виміру Гаусдорфа множини. Тепер означимо відображення $\xi : Q \rightarrow \text{exp}_c(V)$ наступним чином:

$$\xi(x) = \nu \left(\left[\bigcup_{\gamma \in \Gamma} \bigcup_{p=1}^{\infty} \beta_{i(\gamma, p)} \cdot T_{i(\gamma, p)}(x) \right] \cup \underbrace{[R(x) \times \{0\} \times \dots \times \{0\} + y_0]}_{(n-2)} \right).$$

Нам потрібно спочатку перевірити, що $\xi(x) \in \text{exp}_c(V)$. Очевидно, що множина $R(x)$ є зв'язною і точка

$$(1, 0, \dots, 0) \in R(x) \times \underbrace{\{0\} \times \dots \times \{0\}}_{(n-2)} + y_0.$$

Якщо $i \rightarrow \infty$, то послідовність $\{\beta_i(T_i(x))\}_{i=0}^{\infty}$ збігається до точки $(1, 0, \dots, 0)$ (за побудовою). Крім того, за побудовою для кожного $i \in \mathbb{N}$, точки $(0, 0, \dots, 0)$ і $(1, 0, \dots, 0)$ належать до множини $T_i(x)$.

Якщо $d(x, A_i) = 0$, то за побудовою, множина $T_i(x) = C_i$ є зв'язною. Отже, якщо для $d(x, A_i) > 0$ множина $T_i(x)$ є зв'язною, очевидно, що множина $\bigcup_i \beta_i(T_i(x))$ є

зв'язною і множина $\xi(x)$ є зв'язною. Таким чином, нам достатньо показати, що для

$d(x, A_i) > 0$, множина $T_i(x)$ є зв'язною. Припустимо, що множина

$$P = \bigcup_{a,b \in \varphi_{i(\gamma,p)}(d(x, A_\gamma^p))} l(a, b, d(x, A_\gamma^p))$$

незв'язна. Тоді можемо записати її як $P = U \cup V$, де U і V - диз'юнктні, непорожні, відкриті підмножини в P . Позначимо $F = U \cap \varphi_{i(\gamma,p)}(d(x, A_\gamma^p))$ і $G = V \cap \varphi_{i(\gamma,p)}(d(x, A_\gamma^p))$. Тоді обидві множини F і G непорожні. Оскільки, за побудовою відображення φ_i , $d_H(C_{i(\gamma,p)}, F \cup G) \leq d(x, A_\gamma^p)$, звідси випливає, що

$$C_{i(\gamma,p)} \subseteq \overline{O_{d(x, A_\gamma^p)}(F)} \cup \overline{O_{d(x, A_\gamma^p)}(G)}.$$

Із зв'язності $C_{i(\gamma,p)}$ і того факту, що обидві множини F і G непорожні випливає, що

$$\overline{O_{d(x, A_\gamma^p)}(F)} \cap \overline{O_{d(x, A_\gamma^p)}(G)} \neq \emptyset.$$

Отже, існують $a \in F$ і $b \in G$ такі, що $d(a, b) \leq 2d(x, A_\gamma^p)$. Таким чином точка $\frac{1}{2}(a + b)$ належить одночасно множинам U і V . Ми отримали протиріччя.

Якщо $x \in \mathcal{A}_\gamma$, нехай p такий номер, що A_γ^p містить x . У цьому випадку $d(x, A_\gamma^p) = 0$, і $\xi(x) \supset T_{i(\gamma,p)}(x)$, де $\dim_H(T_{i(\gamma,p)}(x)) = \gamma'$ і $\gamma' \geq \gamma$. Це означає, що для $x \in \mathcal{A}_\gamma$, $\xi(x) \in HD_{>\gamma}^c(V)$. Якщо $x \notin \mathcal{A}_\gamma$, то $x \notin \mathcal{A}_{\gamma_1}$ для кожного $\gamma_1 \geq \gamma$, тоді $d(x, A_{\gamma_1}^p) > 0$ для $\gamma_1 \geq \gamma$ і $p \geq 1$. Отже, множина $T_{i(\gamma_1,p)}(x)$ за побудовою є скінченним об'єднанням одновимірних множин, тому $\dim_H(T_{i(\gamma_1,p)}(x)) = 1$ для $\gamma_1 \geq \gamma$. Це означає, що множина $\xi(x)$ є об'єднанням зліченної кількості одновимірних множин і зліченної кількості множин, вимір Гаусдорфа яких не перевищує γ , а тому $\xi(x) \notin HD_{>\gamma}^c(V)$. Тому, $\xi^{-1}(HD_{>\gamma}^c(V)) = \mathcal{A}_\gamma$.

Для доведення умови (2) зауважимо, що множина $R(x) \notin \mathcal{A}(V)$ для всіх $x \in Q$, $x \neq \mathbf{0}$ і $\xi(x)$, за означенням, містить копію $R(x)$.

Нам залишилось довести умову (3). Зауважимо спочатку, що $R(x)$ є ін'єктивним відображенням. Нехай для деяких $x, x' \in Q$ і $L, L' \in \mathcal{A}(V)$, де $L \cup L' \subset D$ виконується рівність $\xi(x) \cup L = \xi(x') \cup L'$. Оскільки

інтервал $[0, \frac{\hat{x}_n}{2^n}]$ має довжину максимум $\frac{1}{2^n}$ ($n \in \mathbb{N}$), то за побудовою відображення ν , існує окіл U точки $\nu((2, 0, \dots, 0))$ такий що $U \subset V\beta(L \cup L')$. Це означає, що

$$U \cap (\xi(x) \cup L) = U \cap \xi(x) = U \cap (\xi(x') \cup L') = U \cap \xi(x').$$

Тоді, з побудови відображення ξ випливає, що існує $\varepsilon \in (0, 1)$ для якого

$$R(x) \cap ([\varepsilon, 1] \times [-\varepsilon, \varepsilon]) = R(x') \cap ([\varepsilon, 1] \times [-\varepsilon, \varepsilon]).$$

Оскільки координати точки x зустрічаються нескінченне число разів в координатах точки $\hat{x}$ (на визначених позиціях), і те ж є правильним для точки x' , то звідси легко випливає рівність $x = x'$. $\square$

Зауваження 1. *Останні дві леми ми довели для випадку зліченної цілком впорядкованої множини Γ . Легко поширити ці доведення на випадки інших злічених множин з класу $\mathcal{C}$. Для цього досить внести такі зміни:*

(а) *Якщо Γ - зліченна множина, скінченна похідна якої є порожньою множиною, то позначимо через $P \subseteq [0, n)$ множину тих x з інтервалу $[0, n)$ для яких в Γ існує послідовність $\{\gamma_k\}_{k=1}^\infty$ така, що $x = \lim_{k \rightarrow \infty} \gamma_k$ і $x < \gamma_k$ для кожного $k \in \mathbb{N}$. Нехай $\Gamma_1 = \Gamma \setminus P$ і $\Gamma_2 = \Gamma \cup P \cup \{n\}$. Оскільки скінченна похідна множини Γ дорівнює $\emptyset$, то $\Gamma_1 \neq \emptyset$. Очевидно, $\Gamma_1 \subseteq \Gamma \subset \Gamma_2$ і для кожного $\gamma \in \Gamma_1$ у множині Γ_2 існує елемент γ' , який слідує за γ в Γ_2 . Для $\gamma \in \Gamma_1$ і $p \in N_\gamma$, нехай $C_{i(\gamma,p)} \in \text{exp}(V)$ (або $\text{exp}_c(V)$ відповідно) така множина, що $\dim_H(C_{i(\gamma,p)}) = \gamma'$, де γ' слідує за γ в Γ_2 . Тоді у лемі 1:*

$$\varphi(x) = \{y_0\} \cup \bigcup_{\gamma \in \Gamma_1} \bigcup_{p=1}^\infty \beta_{i(\gamma,p)}(\eta_{i(\gamma,p)}(d(x, A_\gamma^p)));$$

у лемі 2:

$$\xi(x) = \nu \left(\left[\bigcup_{\gamma \in \Gamma_1} \bigcup_{p=1}^\infty \beta_{i(\gamma,p)} \cdot T_{i(\gamma,p)}(x) \right] \cup \underbrace{\cup [R(x) \times \{0\} \times \dots \times \{0\} + y_0]}_{(n-2)} \right).$$

(b) Якщо Γ зліченна множина, порядково ізоморфна множині раціональних чисел $\mathbb{Q}$, то для $\gamma \in \Gamma$ і $p \in \mathbb{N}$, нехай $C_{i(\gamma,p)} \in \text{exp}(V)$ (або $\text{exp}_c(V)$ відповідно) така множина, що $\dim_H(C_{i(\gamma,p)}) = \gamma$.

4.2. Доведення сильної універсальності. Перевіримо тепер виконання умови (III).

{Випадок послідовності $\{HD_{>\gamma}(X)\}_{\gamma \in \Gamma}$. Нехай $\varepsilon > 0$. Виберемо спадну послідовність σ -компактних підмножин $\{\mathcal{A}_\gamma\}_{\gamma \in \Gamma}$ простору Q і для кожного $\gamma \in \Gamma$ запишемо $\mathcal{A}_\gamma = \bigcup_{p=1}^{\infty} A_\gamma^p$, де множини A_γ^p – компактні підмножини простору Q . Нехай $f : Q \rightarrow \text{exp}(X)$ довільне відображення, що є Z -вкладенням на деякій компактній підмножині K простору Q . Не зменшуючи загальності, можемо вважати, що відображення f є Z -вкладенням оскільки простір $\text{exp}(X)$ гомеоморфний до простору Q . Таким чином, ми можемо припустити, що $f[Q \setminus K] \cap f[K] = \emptyset$.

Оскільки $X \in ANR$, існує зліченний, локально скінченний симпліціальний комплекс N і відображення $\pi : Q \setminus K \rightarrow N$, $\mu : N \rightarrow \text{exp}(X)$ такі, що $f|_{Q \setminus K} = \mu \circ \pi$. Так само, ми можемо припустити, що відображення π є сюр'єктивним (детальніше див. [3], с.12).

Виберемо достатньо малу триангуляцію комплексу N таку, що для кожного симплекса $\sigma \in N$

$$(1) \text{diam}_{d_H}(\mu(\sigma)) < \frac{1}{12}\varepsilon_\sigma,$$

де $\varepsilon_\sigma = \min\{\varepsilon, \frac{1}{3} \inf\{d_H(\mu(y), f[K]) \mid y \in \overline{St}(\sigma)\}\}$.

Для кожного $\eta > 0$, множина

$$\{y \in N \mid d_H(\mu(y), f[K]) \geq \eta\}$$

є компактом (див. [6], с.122). Це означає, що ми можемо побудувати послідовність $\{N_k\}_{k=1}^{\infty}$ скінченних підкомплексів комплексу N таку, що $N = \bigcup_{k=1}^{\infty} N_k$ і, крім того, виконуються наступні умови:

(2) для кожного симплекса σ комплексу N_k , $\overline{St}(\sigma) \subset \text{Int}(N_{k+1})$;

(3) $\text{Sup}\{d_H(\mu(y), f[K]) \mid y \in N_{k+1}\} < \frac{1}{3} \inf\{d_H(\mu(y), f[K]) \mid y \in N_k\}$.

Нехай $N_k = \emptyset$ для $k \leq 0$. Для кожної вершини $v \in N^{(0)}$ виберемо скінченну множину $F_v \subset X$ таку, що

$$(4) d_H(\mu(v), F_v) < \frac{1}{12}\varepsilon_v.$$

Зафіксуємо для кожної вершини $v \in N^{(0)}$, довільну точку $a_v \in F_v$.

Для кожної вершини $v \in N^{(0)}$ нехай k – єдине ціле число для якого виконується умова $v \in N_k^{(0)} \setminus N_{k-1}^{(0)}$. Для кожної вершини $v \in N^{(0)}$, можемо знайти непорожню відкриту кулю V_v в X з центром у точці a_v таку, що

$$(5) \text{diam}V_v < \frac{1}{12}\varepsilon_v;$$

(6) V_v гомеоморфна до V , де V – область в $\mathbb{R}^n$, визначена в умовах лема 1;

(7) якщо $v \in N_k \setminus N_{k-1}$ і $v \neq v' \in N_{k+2}^{(0)} \setminus N_{k-2}^{(0)}$, то $V_v \cap V_{v'} = \emptyset$.

Щодо умови (6) зауважимо, що за теоремою Неша (див. [2], [5]), існує ізометричне вкладення многовида X в $\mathbb{R}^k$ для достатньо великого k . Тому можемо вважати, що X – підмноговид в $\mathbb{R}^k$. У такому разі X локально виглядає як графік деякої диференційовної функції $h : U \rightarrow \mathbb{R}^{k-n}$, де U – область в $\mathbb{R}^n$. Відображення $h_1 : U \rightarrow U \times h[U]$, що діє за формулою $h_1(x) = (x, h(x))$, біліпшицево відображає U на $h_1[U]$, причому остання множина відкрита в X . Тому, для точки a_v існує окіл $V_v = h_1[U]$, для деякої області U в $\mathbb{R}^n$. Очевидно, область U може бути вибрана такою, для якої існує гомеоморфізм $h_2 : U \rightarrow V$, що є відображенням подібності. Позначимо через $h_v : V_v \rightarrow V$ – гомеоморфізм, який є композицією h_2 та $h_1^{-1}|_{V_v}$. Тоді h_v біліпшицево відображає V_v на V . Нехай $\xi_v = (\text{exp } h_v)^{-1} \circ \xi : Q \rightarrow \text{exp}(V_v)$ – відображення, де ξ відображення, що задовольняє умови лема 1. Множина V_v зв'язна і локально лінійно зв'яз-

зна, тому $\exp(V_v) \in AR$. Крім того множина $\exp(V_v) \setminus \exp_\omega(V_v)$ є гомотопійно нехтуваною у просторі $\exp(V_v)$, тому ми можемо продовжити відображення ξ_v до відображення $\bar{\xi}_v : \text{con}(Q) \rightarrow \exp(V_v)$ такого, що $\bar{\xi}_v(\text{con}(Q) \setminus Q) \subset \exp_\omega(V_v)$ і $\bar{\xi}_v(\omega) = \{a_v\}$.

Нехай $\sigma = \langle v_0, v_1 \rangle$ – 1-симплекс в N . З (1) і (4) випливає, що

$$d_H(F_{v_0}, F_{v_1}) \leq d_H(\mu(v_0), F_{v_0}) + d_H(\mu(v_0), \mu(v_1)) + g(x) = \begin{cases} f(x), & \text{якщо } x \in K; \\ \Phi(\pi(x), x), & \text{якщо } x \in Q \setminus K. \end{cases}$$

$$+ d_H(F_{v_1}, \mu(v_1)) <$$

$$< \frac{1}{12}\varepsilon_{v_0} + \frac{1}{12}\varepsilon_\sigma + \frac{1}{12}\varepsilon_{v_1} \leq \frac{1}{4}\varepsilon_\sigma.$$

Отже, для кожної точки $y \in F_{v_0}$ існує точка $z \in F_{v_1}$ така, що $d(y, z) < \frac{1}{4}\varepsilon_\sigma$ і навпаки. Тоді, існує скінченна сім'я K_σ дуг в X діаметр яких $< \frac{1}{2}\varepsilon_\sigma$, які з'єднують точки множини F_{v_0} з точками множини F_{v_1} , і такі, що $F_{v_0} \cup F_{v_1} \subset \cup K_\sigma$. Для $A \in K_\sigma$ нехай $\alpha_A : \mathbb{I} \rightarrow A$ гомеоморфізм такий, що $\alpha_A(0) = A \cap F_{v_0}$ і $\alpha_A(1) = A \cap F_{v_1}$. Тоді відображення $\alpha_\sigma : \mathbb{I} \rightarrow \exp_\omega(X)$, означене як

$$\alpha_\sigma(t) = \cup \{ \alpha_A(t) \mid A \in K_\sigma \}$$

є шляхом, діаметр якого $< \frac{1}{2}\varepsilon_\sigma$, який з'єднує множини F_{v_0} і F_{v_1} . Означимо тепер неперервне відображення Φ простору $N \times Q$ в $\exp(X)$. Якщо v вершина комплексу N , позначимо

$$\Phi(v, x) = F_v \cup \bar{\xi}_v[x, 1].$$

Якщо $\sigma = \langle v_0, v_1 \rangle \in 1$ -симплексом комплексу N і якщо $z = (1-t)v_0 + tv_1$, нехай

$$\Phi(z, x) = \begin{cases} \bar{\xi}_{v_0}[x, 1] \cup F_{v_0} \cup \alpha_\sigma(4t), & \text{якщо } 0 \leq t \leq \frac{1}{4}; \\ \bar{\xi}_{v_0}[x, 1] \cup F_{v_0} \cup F_{v_1} \cup \bar{\xi}_{v_1}[x, 4t-1], & \text{якщо } \frac{1}{4} \leq t \leq \frac{1}{2}; \\ \bar{\xi}_{v_0}[x, 3-4t] \cup F_{v_0} \cup F_{v_1} \cup \bar{\xi}_{v_1}[x, 1], & \text{якщо } \frac{1}{2} \leq t \leq \frac{3}{4}; \\ \alpha_\sigma(4t-3) \cup F_{v_1} \cup \bar{\xi}_{v_1}[x, 1], & \text{якщо } \frac{3}{4} \leq t \leq 1. \end{cases}$$

Нехай $r : N \rightarrow \exp_\omega(N^{(1)})$ – неперервне відображення таке, що $r(x) = \{x\}$ якщо

$x \in N^{(1)}$ і $r(\tau) \subset \exp_\omega(\tau^{(1)})$ для кожного симплекса τ комплексу N . Позначимо для точки z в N ,

$$\Phi(z, x) = \cup \{ \Phi(y, x) \mid y \in r(z) \}.$$

Тепер означимо $g : Q \rightarrow \exp(X)$ наступним чином:

Ми стверджуємо, що g – шукане відображення, тобто, g наближує f і задовольняє властивості, встановлені в означенні сильної $\mathcal{F}_\sigma$ -універсальності.

Доведення цього факту розбивається на такі кроки:

КРОК 1: Відображення g коректно визначене, неперервне і задовольняє рівність $g \mid K = f \mid K$. Крім того, для кожного $x \in Q$,

$$d_H(f(x), g(x)) \leq \min \{ \varepsilon, \frac{1}{3}d_H(f(x), f[K]) \}.$$

(а) Нехай $x \in Q$. Якщо $x \in Q \setminus K$, то множина $g(x)$ є компактною і непорожньою, як скінченне об'єднання компактних непорожніх множин. Якщо $x \in K$, то $g(x) = f(x)$, яка також є компактною та непорожньою. Отже, для кожного $x \in Q$, $g(x) \in \exp(X)$.

(б) Оскільки $g \mid K = f \mid K$ за побудовою, достатньо показати, що для $x \in Q \setminus K$ виконується нерівність

$$d_H(f(x), g(x)) \leq \min \{ \varepsilon, \frac{1}{3}d_H(f(x), f[K]) \}.$$

Спочатку покажемо, що для кожних $(z, x) \in N \times Q$,

$$(8) \quad d_H(\mu(z), \Phi(z, x)) < \min \{ \varepsilon, \frac{1}{3}d_H(\mu(z), f[K]) \}.$$

Для того, щоб зробити це, використаємо умову (5). Очевидно, що

$$d_H(F_v, \Phi(v, x)) < \frac{1}{12}\varepsilon_v$$

для кожної вершини v . Якщо $\sigma = \langle v_0, v_1 \rangle \in$ 1-симплексом комплексу N і якщо $y \in \sigma$, за означенням відображення Φ маємо:

$$d_H(F_{v_0}, \Phi(y, x)) < \max\left\{\frac{1}{12}\varepsilon_{v_0}, \text{diam}_d(\alpha_\sigma) + \frac{1}{12}\varepsilon_{v_1}\right\} \leq \frac{1}{2}\varepsilon_\sigma + \frac{1}{12}\varepsilon_{v_1} \leq \frac{7}{12}\varepsilon_\sigma.$$

Нехай $z \in N$ і τ – симплекс який містить точку z . Якщо $y \in r(z) \subset \tau^{(1)}$ і якщо $\sigma \in$ 1-симплексом що містить y , існує вершина v симплекса σ така, що

$$d_H(F_v, \Phi(y, x)) < \frac{7}{12}\varepsilon_\sigma,$$

звідси

$$\begin{aligned} d_H(\mu(z), \Phi(y, x)) &\leq d_H(\mu(z), \mu(v)) + \\ &+ d_H(\mu(v), F_v) + d_H(F_v, \Phi(y, x)) < \\ &< \frac{1}{12}\varepsilon_\tau + \frac{1}{12}\varepsilon_v + \frac{7}{12}\varepsilon_\sigma \leq \varepsilon_\tau < \\ &< \min\left\{\varepsilon, \frac{1}{3}d_H(\mu(z), f[K])\right\}. \end{aligned}$$

Оскільки $\Phi(z, x) \in$ об'єднанням $\Phi(y, x)$ для y в $r(z)$, то означення метрики Гаусдорфа доводить нерівність (8). Оскільки $f|_{Q \setminus K} = \mu \circ \pi$, то використовуючи (8) отримуємо

$$(9) \quad d_H(f(x), g(x)) \leq \min\left\{\varepsilon, \frac{1}{3}d_H(f(x), f[K])\right\}.$$

(с) Неперервність відображення g впливає з неперервності використаних при його побудові відображень і з нерівності (9).

КРОК 2: Відображення g ін'єктивне.

Зауважимо спочатку, що з факту, доведеного кроком 1 і з того, що відображення f є вкладенням, впливає, що

$$(10) \quad g[Q \setminus K] \cap g[K] = \emptyset.$$

Зафіксуємо тепер $x, x' \in Q$. Якщо обидві точки x і x' належать до K , то, оскільки $g|_K = f|_K$ і оскільки відображення f є вкладенням, очевидно, що з рівності $g(x) = g(x')$ випливає рівність $x = x'$. Якщо $x \notin K$ і $x' \in K$, то з (10) випливає, що

$g(x) \neq g(x')$. Тобто, не зменшуючи загальності, можемо припустити, що $x, x' \in Q \setminus K$.

Нехай $g(x) = g(x')$. Нам необхідно показати, що $x = x'$. Нехай $z = \pi(x)$, $z' = \pi(x')$ і k, k' – єдині цілі числа такі, що $z \in N_k \setminus N_{k-1}$ і $z' \in N_{k'} \setminus N_{k'-1}$. Спочатку доведемо, що $|k - k'| \leq 1$. Насправді, припустимо протилежне, тобто припустимо, що $k < k' - 1$. Використавши (8), маємо

$$\begin{aligned} d_H(g(x), f[K]) &= d_H(\Phi(z, x), f[K]) \geq \\ &\geq d_H(\mu(z), f[K]) - d_H(\mu(z), \Phi(z, x)) > \\ &> \frac{2}{3}d_H(\mu(z), f[K]). \end{aligned}$$

Використавши (3) і (8), маємо

$$\begin{aligned} d_H(g(x'), f[K]) &= d_H(\Phi(z', x'), f[K]) \leq \\ &\leq d_H(\Phi(z', x'), \mu(z')) + d_H(\mu(z'), f[K]) < \\ &< \frac{4}{3}d_H(\mu(z'), f[K]) < \frac{4}{9}d_H(\mu(z), f[K]) < \\ &< \frac{2}{3}d_H(g(x), f[K]), \end{aligned}$$

що суперечить рівності $g(x) = g(x')$.

Тепер можемо припустити, що $k' = k$ або $k' = k + 1$. Нехай τ і τ' – найменші симплекси, що містять z і z' відповідно. Оскільки $k \leq k' \leq k + 1$ і $z \in N_k \setminus N_{k-1}$, $z' \in N_{k'} \setminus N_{k'-1}$, то умова (2) гарантує нам, що $\tau \cup \tau' \subset N_{k+2} \setminus N_{k-2}$. Нехай $y \in r(z)$ і v_1 – вершина симплекса τ така, що $\Phi(y, x)$ містить $\Phi(v_1, x) \supset \bar{\xi}_{v_1}[x, 1]$. Оскільки $\tau \cup \tau' \subset N_{k+2} \setminus N_{k-2}$, то умова (7) гарантує нам, що $\bar{\xi}_v(\text{con}(Q)) \cap V_{v_1} = \emptyset$ для кожної вершини v симплекса $\tau \cup \tau'$ і $v \neq v_1$. У такому випадку, множина $g(x) \cap V_{v_1}$ є об'єднанням множини $\bar{\xi}_{v_1}[x, 1]$ і деякої скінченної множини. Оскільки множина $\bar{\xi}_{v_1}[x, 1]$ є нескінченною (за побудовою відображення ξ), то $g(x') \cap V_{v_1} = g(x) \cap V_{v_1}$ є нескінченною. Але множина $\bar{\xi}_{v_1}[x', t]$ є скінченною для кожного $t < 1$. Тому, ми можемо стверджувати, що $g(x')$ містить $\bar{\xi}_{v_1}[x', 1]$ і, відповідно, множина $g(x') \cap V_{v_1}$ є об'єднанням множини $\bar{\xi}_{v_1}[x', 1]$ і деякої скінченної множини. Маємо $\bar{\xi}_{v_1}[x, 1] \cup F = \bar{\xi}_{v_1}[x', 1] \cup F'$ для деяких скінченних множин F і F' . Оскільки

$\bar{\xi}_{v_1}[x, 1] = \xi_{v_1}(x)$ і $\xi_{v_1} = (\exp h_{v_1})^{-1} \circ \xi$, де відображення $(\exp h_{v_1})^{-1}$ є гомеоморфізмом, то

$$\xi(x) \cup \exp h_{v_1}(F) = \xi(x') \cup \exp h_{v_1}(F').$$

За умовою (2) леми 1 ми отримуємо рівність $x = x'$.

КРОК 3: Для кожного $\gamma \in \Gamma$ виконується рівність

$$g^{-1}[HD_{>\gamma}(X)] \setminus K = \mathcal{A}_\gamma \setminus K.$$

Зауважимо спочатку, що оскільки відображення h_v і h_v^{-1} є ліпшицевими, ми можемо стверджувати, що $\dim_H(\xi_v(x)) = \dim_H(\xi(x))$.

Виберемо $x \in Q \setminus K$. Нехай $z = \pi(x)$. Якщо $x \notin \mathcal{A}_\gamma$, $\dim_H(\bar{\xi}_v[x, t]) \leq \gamma$ для кожної вершини v комплексу N і $t \in [0, 1]$. Множини F_v і $\alpha_\sigma(t)$ є скінченними для кожного $t \in [0, 1]$ і тому ці множини є 0-множинами. За означенням відображення Φ , $\Phi(y, x)$ є множиною, вимір якої $\leq \gamma$ для кожного $y \in N^{(1)}$. Оскільки множина $g(x)$ є скінченним об'єднанням таких множин, то $\dim_H(g(x)) \leq \gamma$.

Якщо $x \in \mathcal{A}_\gamma$, нехай $y \in r(z)$. За побудовою відображення Φ , існує вершина v комплексу N така, що $g(x) \supset \Phi(y, x) \supset \bar{\xi}_v[x, 1]$. Тобто,

$$\dim_H(g(x)) \geq \dim_H(\bar{\xi}_v[x, 1]) > \gamma$$

(тут ми використовуємо лему 1).

КРОК 4: Відображення g є Z -вкладенням.

Використавши умову (3) леми 1, легко бачити, що для кожного $x \in Q \setminus K$ множина $g(x)$ є нескінченною. Це означає, що множина

$$g(Q \setminus K) \subset \exp(X) \setminus \exp_\omega(X),$$

тобто множина $g(Q \setminus K)$ є гомотопійно нехтуваною. Оскільки множина $g[K]$ є Z -множиною, то такою є і множина $g(Q)$.

{Випадок послідовності $\{HD_{>\gamma}^c(X)\}_{\gamma \in \Gamma}$. Для доведення теореми у цьому випадку означимо спочатку деякі відображення.

Для двох довільних точок простору X a і b , через ab позначимо дугу найменшого діаметра в X , яка з'єднує точки a і b . Крім того, для $a, b \in X$ і $r \in [0, \infty)$ нехай

$$l(a, b, r) = [\overline{O_r(a)} \cap \check{ab}] \cup [\check{ab} \cap \overline{O_r(b)}].$$

Тепер для $a, b \in X$ і $r \in (0, \infty)$ ми означимо неперервне відображення $\check{l}_{ab}^r : \mathbb{I} \rightarrow \exp(X)$ наступним чином:

$$\check{l}_{ab}^r(t) = l(a, b, t'),$$

де t' є образом точки t під дією гомеоморфізму $\mathbb{I} \rightarrow [0, r]$.

Означимо для деякого $r \in (0, \infty)$ відображення $L^r : \exp_\omega(X) \times \mathbb{I} \rightarrow \exp(X)$ наступним чином:

$$L^r(A, t) = \bigcup_{a, b \in A} \check{l}_{ab}^r(t).$$

Очевидно, відображення L^r є неперервним.

Далі, доведення теореми є аналогічним до доведення попереднього випадку з такими змінами:

(а) Для кожної вершини $v \in N^{(0)}$, нехай множина $\check{F}_v \in \exp_c(X)$ така, що

$$\check{F}_v = L^{\frac{1}{12}\varepsilon\sigma}(F_v, 1).$$

За аналогічними аргументами до тих, що наведено в доведенні леми 2, ми можемо стверджувати, що множина $\check{F}_v$ є зв'язною.

(б) Нехай $h_v : V_v \rightarrow V$ – гомеоморфізм такий, що $h_v(a_v) = (0, 0, \dots, 0)$ і V – область в $\mathbb{R}^n$, визначена в умовах леми 2.

(с) Відображення $\check{\alpha}_\sigma : \mathbb{I} \rightarrow \exp_c(X)$ ми означуємо наступним чином:

$$\check{\alpha}_\sigma(t) = \begin{cases} L^{\frac{1}{12}\varepsilon\sigma}(F_{v_0}, 1) \cup \alpha_\sigma([0, 4t]), \\ \text{якщо } 0 \leq t \leq \frac{1}{4}; \\ L^{\frac{1}{12}\varepsilon\sigma}(F_{v_0}, 1) \cup \alpha_\sigma([0, 1]) \cup \\ \cup L^{\frac{1}{12}\varepsilon\sigma}(F_{v_1}, 4t - 1), \\ \text{якщо } \frac{1}{4} \leq t \leq \frac{3}{4}; \\ L^{\frac{1}{12}\varepsilon\sigma}(F_{v_0}, 3 - 4t) \cup \alpha_\sigma([0, 1]) \cup \\ \cup L^{\frac{1}{12}\varepsilon\sigma}(F_{v_1}, 1), \\ \text{якщо } \frac{3}{4} \leq t \leq 1; \\ \alpha_\sigma([4t - 3, 1]) \cup L^{\frac{1}{12}\varepsilon\sigma}(F_{v_1}, 1), \\ \text{якщо } \frac{3}{4} \leq t \leq 1. \end{cases}$$

Неважно перевірити, що шлях $\check{\alpha}_\sigma$ задовольняє наступні умови: $\check{\alpha}_\sigma(0) = \check{F}_{v_0}$, $\check{\alpha}_\sigma(\frac{1}{2}) = \check{F}_{v_0} \cup \alpha_\sigma([0, 1]) \cup \check{F}_{v_1}$, $\check{\alpha}_\sigma(1) = \check{F}_{v_1}$, $\check{\alpha}_\sigma(t) \subset \check{\alpha}_\sigma(t')$ якщо $0 \leq t \leq t' \leq \frac{1}{2}$ і $\check{\alpha}_\sigma(t) \supset \check{\alpha}_\sigma(t')$ якщо $\frac{1}{2} \leq t \leq t'$. Вибір $\check{\alpha}_\sigma$ гарантує, що для кожного компакта K в $\mathbb{I}$ ми можемо знайти скінченну підмножину K' множини K таку, що містить тільки дві точки і для якої $\cup \check{\alpha}_\sigma(K) = \cup \check{\alpha}_\sigma(K')$. Означимо $\check{\alpha}: N^{(1)} \rightarrow \text{exp}_c(X)$ наступним чином: $\check{\alpha}(y) = \check{\alpha}_\sigma(t)$, де $y = (1-t)v_0 + tv_1$ для довільного 1-симплекса $\langle v_0, v_1 \rangle$.

(d) Для кожного $v \in N_k^{(0)} \setminus N_{k-1}^{(0)}$, нехай $D_v = \cup \{ \check{\alpha}_\sigma(\frac{1}{2}) \mid \sigma \in N_{k+2}^{(1)} \}$ і $\xi_v = (\text{exp } h_v)^{-1} \circ \xi: Q \rightarrow \text{exp}_c(V_v)$, де ξ - відображення, що задовольняє умови леми 2 і $D_v = D$ в умові леми.

Для відображення $\bar{\xi}_v: \text{con}(Q) \rightarrow \text{exp}(V_v)$ ми додатково припускаємо, що для кожного $t \in \mathbb{I}$, $d_H(\bar{\xi}_v(x, t), \bar{\xi}_v(x, 1)) \leq (1-t)$.

Означимо $\check{\xi}_v: \text{con}(Q) \rightarrow \text{exp}_c(V_v)$ наступним чином: $\check{\xi}_v(\omega) = \{a_v\}$, для $[x, t] \in \text{con}(Q) \setminus Q$ нехай $\check{\xi}_v([x, t]) = L^{(1-t)}(\bar{\xi}_v([x, t]) \cup \{a_v\}, 1)$ і $\check{\xi}_v([x, 1]) = \bar{\xi}_v([x, 1])$.

(e) Якщо $\sigma = \langle v_0, v_1 \rangle \in 1$ -симплексом комплексу N і $z = (1-t)v_0 + tv_1$, нехай

$$\Phi(z, x) = \begin{cases} \check{\xi}_{v_0}[x, 1] \cup \check{\alpha}_\sigma(2t), & \text{якщо } 0 \leq t \leq \frac{1}{4}; \\ \check{\xi}_{v_0}[x, 1] \cup \check{\alpha}_\sigma(\frac{1}{2}) \cup \check{\xi}_{v_1}[x, 4t-1], & \text{якщо } \frac{1}{4} \leq t \leq \frac{1}{2}; \\ \check{\xi}_{v_0}[x, 3-4t] \cup \check{\alpha}_\sigma(\frac{1}{2}) \cup \check{\xi}_{v_1}[x, 1], & \text{якщо } \frac{1}{2} \leq t \leq \frac{3}{4}; \\ \check{\alpha}_\sigma(2t-1) \cup \check{\xi}_{v_1}[x, 1], & \text{якщо } \frac{3}{4} \leq t \leq 1. \end{cases}$$

Нехай $r: N \rightarrow C(N^{(1)})$ деяке неперервне відображення таке, що $r(x) = \{x\}$ якщо $x \in N^{(1)}$ і $r(\tau) \subset C(\tau^{(1)})$ для кожного симплекса τ комплексу N . З попередніх міркувань випливає, що існує скінченна підмножина K_z в $r(z)$ така, що

$$\cup \{ \check{\alpha}(y) \mid y \in r(z) \} = \cup \{ \check{\alpha}(y) \mid y \in K_z \}$$

(ми вибираємо K_z найменшої можливої потужності). Позначимо для z в N

$$\Phi(z, x) = \cup \{ \Phi(y, x) \mid y \in K_z \}.$$

Легко перевірити, що континуум $\check{\alpha}_\sigma(t)$, $t \in \mathbb{I}$ є скінченним об'єднанням дуг простору X , тому множина $\cup \{ \check{\alpha}(y) \mid y \in K_z \}$ є такою ж для кожного $z \in N$.

Накінець, ми зауважимо тільки, що оскільки кожен континуум в $g(Q \setminus K)$ містить вільні дуги, легко бачити, що $g(Q \setminus K)$ є гомотопійно нехтуваною і тому відображення $g \in Z$ -відображенням. $\square$

5. Висновки

За теоремою Веста-Кертіса-Шорі (див. [12]) гіперпростір $\text{exp}(X)$ n -вимірного компактного зв'язного многовиду гомеоморфний гільбертовому кубу Q . Застосувавши тепер теорему єдиності поглинаючих систем у гільбертовому кубі (див. [12], [10]) до наслідку 1 та теореми 1, отримуємо наступну теорему:

Теорема 2. *Нехай $n \in \mathbb{N}$, X - n -вимірний компактний зв'язний рімановий многовид і Γ - довільна зліченна впорядкована множина з класу $\mathcal{C}$.*

(1) *Якщо $\Gamma \subset [0, n]$, то існує гомеоморфізм $\alpha: \text{exp}(X) \rightarrow Q^\Gamma$ такий, що для кожного $\gamma \in \Gamma$*

$$\alpha[HD_{>\gamma}(X)] = \bigcup_{\gamma' \geq \gamma} \left(\prod_{\gamma'' \neq \gamma'} Q_{\gamma''} \times B(Q)_{\gamma'} \right).$$

(2) *Якщо $n \geq 2$ і $\Gamma \subset [1, n]$, то існує гомеоморфізм $\beta: \text{exp}_c(X) \rightarrow Q^\Gamma$ такий, що для кожного $\gamma \in \Gamma$*

$$\beta[HD_{>\gamma}^c(X)] = \bigcup_{\gamma' \geq \gamma} \left(\prod_{\gamma'' \neq \gamma'} Q_{\gamma''} \times B(Q)_{\gamma'} \right).$$

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Мазуренко Н.* Топологія гіперпросторів континуумів заданого виміру Гаусдорфа в скінченновимірному кубі // *Наук. Вісник Чернівецького унів. Математика.* - 2004. - Вип. 228. - С. 60 - 65.
2. *Нэш Дж.* Проблема вложений для Риманових многообразий // *Успехи мат. наук.* - 1971. - Т. XXVI, вып. 4(160). - С. 173 - 216.
3. *Banach T., Radul T., Zarichnyi M.* Absorbing Sets in Infinite-Dimensional Manifolds. - Lviv: VNTL Publishers, 1996. - Volume 1. - 231 p.

-
4. *Bessaga C., Pelczyński A.* Selected topics in infinite-dimensional topology. - Warszawa, 2001. - 352 p.
  5. *Brendon Glen E.* Topology and Geometry. - New York: Springer-Verlag, 1993. - 557 p.
  6. *Cauty R.* Suites $\mathcal{F}_\sigma$ -absorbantes en theorie de la dimension // Fund. Math. - 1999. - Vol. 159, № 1942. - P. 115 - 126.
  7. *Dijkstra J.J., van Mill J. and Mogilski J.* The space of infinite-dimensional compacta and other topological copies of $(l_f^2)^\omega$ // Pacific J. Math. - 152(1992). - P. 255 - 273.
  8. *Edgar Gerald A.* Measure, Topology and Fractal Geometry. - New York: Springer-Verlag, 1995. - 221 p.
  9. *Falconer K. J.* The Geometry of Fractal Sets. - Cambridge University Press, 1985. - 162 p.
  10. *Gladdines H.* Absorbing systems in infinite-dimensional manifolds and applications. - Amsterdam: Vrije Universiteit, 1994. - 117 p.
  11. *Mazurenko N.* Absorbing sets related to Hausdorff dimension // Visnyk Lviv Univ. Ser. Mech-Math. - 2003. - Vol.61. - P.121-128.
  12. *van Mill J.* The Infinite-Dimensional Topology of Function Spaces. - Amsterdam: Elsevier, 2001. - Volume 64. - 630 p.